

Բանջարանոցային բույսերի մշակումը առանց սառնիլման

Ռ. Թ. ԽԱՍԱԿԵՆՍԻ

Բանջարաբուծությունը համդիսանում է գյուղատնտեսության արտադրության առաջնել աշխատատար ճյուղերից մեկը: Հատկապես դա վերաբերվում է այնպիսի կուլտուրաներին, ինչպիսին են վաղամրը, պրմիդորը, բաղդջանն ու տաքդեղը, որոնց մշակումը կապված է նրա հետ, որ սկզբում անհրաժեշտ է ստանալ սառնիլներ, իսկ այնուհետև նրանց տնկելով բաց գրունտում և կատարելով անհրաժեշտ խնամք, ստանալ արտադրանք: Հայտնի է նաև, թե ինչքան աշխատանք է միջոցներ է անհրաժեշտ ծախսել վնասիլիչայ կուլտուրաների սառնիլները ջերմոցներում ստանալու համար: Դրա ծախսերը կազմում են ընդհանուր ծախսերի մոտավորապես 10%:

Այս հարցի նշանակությունը էապես մեծանում է մեզ մոտ: Արցախում, հողի սեփականացման համար պայմաններում, որտեղ ոչ բոլոր աշխատողներն ունեն հավասար պայմաններ բարձրորակ և անհրաժեշտ քանակությամբ սառնիլներ ստանալու համար: Հնարավորություն չունենալով սեփական սառնիլներ ստանալու՝ նրանք հաճախ ստիպված են նրանց գնել, անգամ ոչ այնքան էլ լավ որակի: Միևնույն պարագայից ցույց է տալիս, որ մի շարք հիվանդությունների աղբյուր է հանդիսանում ջերմոցը, որտեղ ոչ ճիշտ աշխատանքի կատարմամբ արտադրվում է ոչ որակյալ սառնիլ և տնկելով նրանց հիմնական տեղում, տեղի է ունենում հողի վնասվում, որը շատ բացատրաբար է ազդում բույսերի աճման վրա:

Գլխավորությունից հայտնի է, որ հալավի պայմաններում վերուիչյալ բանջարեղենի զգալի քանակությունը աճեցնում են անմիջապես սերմերը ցանելով բաց գրունտում:

Որպեսզի բանջարանոցային բույսերը առանց սառնիլների աճեցնենք, ես առաջարկում եմ մեր հողագործներին փորձել այն եղանակը, որը ես փորձել եմ 2000 թվականին ժամանակավոր ինձ հատկացրած հողամասում: Ես մոտավորապես մարտի վերջին ցանել եմ տոմատի, բաղդջանի և տաքդեղի սերմերը 70 x 30 - 35սմ սմանմ մակերեսով (առաջին թվաշանը ցույց է տալիս շարքերի միջև եղած հեռավորությունը, իսկ երկրորդը՝ շարքում բույսերի միջև եղած հեռավորությունը), յուրաքանչյուր փոսիկի մեջ գցելով մինչև 5-7 սերմը կախված սերմի որակից և ծրուցակությունից: Սերմերը ցանվում են 2-3 սմ խորությամբ: Եթե հողը չոր է, ցանումից հետո անհրաժեշտ է կազմակերպել 1-3 ջրում: Բույսերի առաջացումից հետո կատարում ենք մոնիթինգ՝ բույսերի վնասվածությունը ստուգելով:

Երբ զարգացած է աճող բույս, իսկ մնացածները հեռացնում ենք: Հետագայում բույսերի խնամքը կատարվում է ընդհանուր ընդունված մեթոդներով ժամանակին կատարվում է հողի բուլկից, քաղիան հողի փխրեցում, բույսերի ջրում, պայքար հիվանդությունների, վնասատուների դեմ և այլ աշխատանքներ:

Դիտումները ցույց են տվել, որ սերմերը առաջացած բույսերի վնասվածությունը ժամանակաշրջանում իրենց շատ լավ են դրսևորել: Անգամ հողամասի հարևանները մկատելով այլ անհատու տարբերությունը (տնկված սառնիլների և սերմերից առաջացած բույսի), որոշեցին հաջորդ տարում իրենք էլ փորձեն այդ տարբերակը: Հետագայում բույսերը հորմալ ծաղկել են, բավական քանակությամբ պտուղներ առաջացրել և մոտավորապես 15-17 օր շուտ են հասունացել: Որպեսզի բույսերի աճը չբողբանա, հատուկացած պտուղները ժամանակին պետք է հավաքել: Բացառությամբ այդ բույսերը պտղաբերել են բավական երկար ժամանակ՝ մինչև աշնանային առաջին ցրտահարումները:

Սերմերից առաջացած բույսերի հաջող աճը և պտղաբերման զարդանիքը կայանում է հետևյալում: հայտնի է, որ ջերմոցներում բանջարանոցային սերմերի ցանումից հետո նրանց մոտ առաջանում է առանցքային արմատ: Երբ սառնիլները ջերմոցներում տեղափոխում են հիմնական տեղը, ապա նրան արմատային սխառներ կտրվում են և ջերմոցի հողի մեջ մնում է նրա ստորին մասը և դաշտում սառնիլներ տնկելիս նրանց մոտ հիմնականում զարգանում է կոլային արմատները, որոնք սակայն հողի մեջ չառ խոր չեն տարածվում և հիմնականում աճում են հող վերին 30-35 սմ շերտում: Կախված սառնիլների որակից և վիճակից՝ նրանք տնկումից հետո հետ են մնում իրենց աճով: Հայտնի է նաև, թե նրանց մոտավոր վիճակը վերականգնելու համար ինչքան աշխատանք պետք է կատարվի և ժամանակ ծախսվի (մոտավորապես 10-15 օր): Բույսերի ինձնիքի ժամանակ պահանջվում է մեծ քանակությամբ ջուր, սնունդ և ուղիղ աշխատանքներ ռեժիմներ: Մեծանում է նաև կատարվող աշխատանքների հաճախականությունը, հատկապես այնպիսի աշխատանքներով, ինչպիսին են ջրումները փխրեցումը և քաղիանը:++++++/

Իսկ նոր բույսերը աճեցնում են անմիջապես սերմերը ցանելով, ապա առաջացող առանցքային արմատը և նրա ճյուղավորումները հողի մեջ աճել խորք են տարված (մինչև 50-60 և ավելի սմ), և նրան կարող են օգտագործել խոնավությունը ավելի առատ շերտերից: Այս բույսերը բաց գրունտի ամառային պայմանները անցնում են անհրաժեշտ կոֆորտային ռեժիմում աճում են ոչ մեծ ցրտահարումների դիմացկուն են դառնում եղաշտի, հիվանդությունների ալյոնի նկատմամբ: Այս բույսերը համալիրի մեջ բարենպաստ է ազդում բույսերի ընդհանուր վիճակը, որի հետևանքով նրանց մոտ արդյունավետ

աշխատած տերեւային ապարատը, իսկ այստեղից՝ վաղ պտղաբերում, բերքատվության բարձրացում և համեմատաբար երկար ժամանակաշրջանում բարձրակ մթերքի ստացում:

Բանջարանոցային բույսերի աճեցումը առանց սածիլների հատկապես արդյունավետ է այն շրջանում, որտեղ վեգետացիայի շրջանում նկատվում է ջրի պակասություն:

Իմ դիտումները պայացուցել են, որ մեր պայմաններում կարելի է տոմատը, բաղդիջանը, տաքդեղը համադրությամբ մշակել՝ ամսիջապես ցանելով դրանց սերմերը բաց գոտևում: Կարելի է սրանց մեջ ընդգրկել նաև կաղամբը: Լավ արդյունքներ ստանալու համար անհրաժեշտ է հետևել ուշադրություն դարձնել հետևյալ հարցերին: 1. Հուլի ամիսից մինչև 1 հոկտեմբերի մինչև 25-27 սմ խորությամբ: Ընդ որում հողը անհրաժեշտ է 1 հեկտար չափով մտցնել 20-30 տոննա օրգանական պարարտանյութ (գոմաղը), ինչպես նաև ազոտական, ֆոսֆորական, կալիումական հանքային պարարտանյութեր՝ յուրաքանչյուրին միջին հաշվով 60-90 կգ: Անհրաժեշտ է նաև վեգետացիայի ժամանակաշրջանում բույսերին տալ 1-3 սնուցում: Առաջինը սերմերի ծլումից 15-20 օր հետո, երկրորդը՝ առաջինից 20-25 օր հետո, երրորդը՝ երկրորդից 20-25 օր հետո:

2. Ցանքը անհրաժեշտ է կատարել բարձրորակ, նախապես պատրաստած սերմերով: Այստեղ գերադասելի է օգտագործել սեփական ստուգված սերմերը, քանի որ շատ հաճախ խանութից գնված սերմերը ցածրորակ են լինում: Եվ շտ ստացած սերմերը լավ պահպանման պայմաններում իրենց ծրուցակայությունը չեն կորցնում հետևյալ ժամանակներում՝ կաղամբի և տոմատի սերմերը 4-5 տարի, բաղդիջանը՝ 3-5 տարի, տաքդեղինը՝ 3 տարի: Սերմերը անհրաժեշտ է ցանել վերը նշված խորությամբ: Ցանքի անհրաժեշտ է կատարել հետևյալ ժամանակներում՝ նախալեռնային շրջանում կաղամբը մարտի 10-15-ը, իսկ տոմատը, բաղդիջանը և տաքդեղը՝ մարտի 25-30-ը, հարթավայրային շրջաններում այս նշված ժամանակներից մոտավորապես 2 շաբաթ առաջ: Նշված ժամանակները համաձայնեցված են այս կուլտուրաների սերմերի ծլման միմիայն ցերմաստիճանների հետ, որոնք կազմում են կաղամբի համար +2-3°C, տոմատի համար՝ +10-11°C, բաղդիջանի համար՝ +13-14°C, տաքդեղի համար՝ +8-13°C: Բնական այստեղ անհրաժեշտ է հաշվի առնել տվյալ տարվա կոնկրետ պայմանները և կատարել անհրաժեշտ ուղղումները:

3. Վեգետացիայի ժամանակաշրջանում անհրաժեշտ է ժամանակին կատարել մոսրացում, ինչպես նաև 2-3 անգամ քաղիան և հողի փխրեցում, պարբար տանել նաև վնասատուների և հիվանդությունների դեմ, բույսերի ջրումը կատարել

ըստ անհրաժեշտության՝ հատկապես վեգետացիայի սկզբում, բերքահավաքը կատարել ժամանակին, քանի որ այս աշխատանքը ուշացնելու դեպքում բույսերը ծանրաբեռնվում են, նրանց մոտ աճը թուլանում է և նրանք ժամանակից շուտ են ավարտում իրենց վեգետացիան:

Այսպիսով, ժամանակին և որակով կատարված բոլոր աշխատանքները հնարավորություն են տալիս ստեղծել բույսերի նորմալ աճի և պտղաբերման համար օպտիմալ պայմանները երկար ժամանակահատվածում: Ընդ որում էապես կրճատվում են աշխատանքի և միջոցների ծախսերը բանջարանոցային մթերքների ստացման համար, և արդյունքները արդյունավետ են լինում:

Ես առաջարկում եմ հողի աշխատավորին փորձել բանջարանոցային կուլտուրաների մշակումը այս եղանակը: Իմ կարծիքով դա անհրաժեշտ է ուշադրության, օրելիով ստուգման և զննահատման:

Р. Т. Хасапетян
Резюме

Известно, что возделывание таких распространенных овощных культур, как капуста, томат, перец и баклажан, связано на первом этапе с получением их рассады.

Изучение этих культур показало, что можно избежать рассадный метод и посеять их семена непосредственно в открытый грунт.

Предлагаемый метод сокращает затраты труда и средств на производство рассады, что составляет примерно 11% от общих затрат. Кроме того, используя особенности развития корневой системы при этом методе, кусты хорошо растут, рано плодоносят и обеспечивают нормальный и качественный урожай на протяжении длительного периода времени.